

НОРВЕЗЬКА РАДА
У СПРАВАХ БІЖЕНЦІВ

1 жовтня 2018 року

Оцінка пошкодження житлової інфраструктури цивільного населення

Громади на лінії зіткнення підконтрольної Уряду України території, Луганська область, Україна

Фото: Тетяна Степикіна/NRC

Оцінка пошкодження житлової інфраструктури цивільного населення | 01 жовтня 2018 року

© Норвезька рада у справах біженців (NRC)

За додатковою інформацією звертатися: ua.info@nrc.no

Зміст

Перелік скорочень	3
1 Вступ	Error! Bookmark not defined.
1.1 Обмеження	4
1.2 Методологія оцінки	5
1.3 Недоступні райони	6
1.4 Висновки	7
1.5 Державні програми забезпечення житлових потреб	10
1.6 Рекомендації	13
Додаток 1. Мапа проведених технічних перевірок та інтерв'ю з основними інформаторами	15
Подяка	16

Перелік скорочень

ADRA Адвентистське агентство допомоги та розвитку

ПГР План гуманітарного реагування

МКЧХ Міжнародний комітет Червоного Хреста

ВПО Внутрішньо переміщена особа

NRC Норвезька Рада у справах біженців

UNHCR Агентство ООН у справах біженців

1 Вступ

Збройний конфлікт на Сході України триває вже п'ятий рік, і хоча, існує декілька формально діючих угод про припинення вогню, остаточне його врегулювання залишається недосяжним. Незважаючи на зменшення кількості зіткнень між сторонами конфлікту, щомісяця відбуваються регулярні порушення режиму припинення вогню із застосуванням стрілецької зброї, артилерії та важкого озброєння, що призводять до пошкодження або руйнування житла. Це, у поєднанні з тим, що ані Уряд України, ані донори, міжнародні організації та міжнародні неурядові організації не могли повністю забезпечити житлові потреби, що виникли через спалах збройного конфлікту, який призвів відповідно, до появи таких незабезпечених потреб на підконтрольній Уряду України території Луганської області.

На підконтрольній території Луганської області, лінія зіткнення, яку встановлено ще в лютому 2015 року (Мінські домовленості), охоплює три райони: Попаснянський, Новоайдарський та Станично-Луганський. Це означає, що практично все пошкоджене або зруйноване житло знаходиться в цих районах у двадцятикілометровій зоні від лінії зіткнення. Територія міста Лисичанськ і до сьогодні вважається такою, що зазнала руйнувань внаслідок бойових дій, які відбувалися наприкінці 2014 року. Постраждалі родини здебільшого не мають можливості відновити житло власними силами з багатьох причин, обумовленими проблемами працевлаштування, матеріальними труднощами, девальвацією гривні та ускладненого доступу до ринків. Це означає, що незадоволені потреби продовжують існувати. Хоча й відмічається значне зменшення кількості інцидентів порушення режиму припинення вогню та локальних бойових дій, нерегулярні обстріли можуть призводити до жертв серед цивільного населення та руйнування житла, інфраструктури або громадських споруд. Оскільки активні бойові дії на Сході України продовжують залишатися реальністю, тенденції свідчать про те, що періодичні збитки та руйнування житла цивільного населення та інфраструктури, ймовірно, триватимуть і надалі в населених пунктах уздовж лінії зіткнення.

1.1 Обмеження

Однією зі значних проблем для гуманітарних організацій, що надають допомогу в забезпеченні житлових потреб, є відсутність відповідних актуальних даних про весь зареєстрований обсяг пошкоджень, за виключенням осіб, які скористалися можливістю отримати відповідну допомогу. Це ускладнює визначення характеру пошкоджень в тій чи іншій області. Головним джерелом даних щодо пошкодження будівель є органи влади районного рівня, які зазвичай володіють застарілою інформацією. Це означає, що дані, якими обмінюються гуманітарні організації, призводять до плутанини під час планування або неможливості оцінки обсягу необхідної допомоги. Дані, що надаються Кластером з питань житла, в основному спираються на інформацію, отриману від органів влади та інших задіяних служб. Однак, значний обсяг такої інформації досить складно обробити. Станом на 2017 рік дані було надано в різних форматах та різними мовами, що ускладнює порівняння наборів даних або виявлення розбіжностей чи дублювань.

Використовуючи ту саму інформацію, що в минулому використовувалася більшістю гуманітарних організацій, NRC збрала дані в органах місцевої влади Попаснянського, Новоайдарського та Станично-Луганського районів, включно з даними сільських рад та військово-цивільних адміністрацій. Зведені дані свідчать про наявність близько 3700 пошкоджених будинків на підконтрольній території Луганської області; проте на підставі безпосередніх спостережень своїх працівників, NRC припускає, що кількість

пошкоджених будинків значно менша. Враховуючи суперечливу та часто заплутану інформацію, NRC вирішила провести оцінку, щоб мати уявлення про реальну ситуацію щодо забезпечення житлових потреб на підконтрольній території Луганської області. Оцінка включає перехресну перевірку даних на нижньому рівні органів влади (міської або селищної ради), проведення технічного огляду на місцях та інтерв'ю із ключовими інформаторами. Здійснено близько 3100 безпосередніх оглядів житла, у тому числі 492 будинки, які NRC відремонтувала або відновила у 2018 році. За деякими адресами NRC встановила наявність нежитлових приміщень (55), уже відремонтованих будівель (237) або таких, що не зазнали пошкодження (44). Нижченаведені дані ґрунтуються на переліку з 1289 домогосподарств, що потребують допомоги в забезпеченні житлових потреб або підпадають під необхідні для цього критерії. Крім того, слід зазначити, що кількість домогосподарств, які не отримали допомоги на відбудову від жодної організації, становить 865. Домогосподарства, що не увійшли до вищенаведених груп, уже отримали допомогу в легкому ремонті, однак для повного покриття житлових потреб буде необхідна додаткова допомога.

1.2 Методологія оцінки

Оцінка включає як кількісні, так і якісні польові дані. Перед безпосередніми перевітками постраждалих домогосподарств, адреси було перевірено в місцевих органах влади на рівні села або територіальної громади. Це дозволило NRC вибрати адреси, які слід відвідати, та скоригувати невідповідні дані. Однак, подальший аналіз встановив, що це не гарантувало стовідсоткове виключення нежитлових будівель.

Географічний розподіл проведення технічного огляду домогосподарств та зустрічей із ключовими інформаторами на підконтрольній території Луганської області наведено в Додатку 1. Практично всі селища та міста знаходяться в районі двадцятикілометрової зони від лінії зіткнення.

Огляд проводили співробітники NRC, які мають технічні навички/пройшли відповідне навчання. Реєстрації підлягали такі дані: тип пошкодження будівлі з метою визначення майбутньої потенційної допомоги, базові економічні характеристики домогосподарства, ступінь уразливості та необхідність правової або іншої допомоги для відновлення житла. Критично важливим аспектом аналізу є те, що технічний огляд проводився за присутності представника домогосподарства. У значній кількості випадків люди не мають відповідних документів про право власності на землю, на якій знаходяться їхні пошкоджені будинки, оскільки багато родин приватизувало тільки будинки, а не землю. NRC має внутрішню систему перенаправлень для подальшого юридичного консультування, але в деяких випадках її застосування не дозволило родинам отримати допомогу із забезпечення житлових потреб.

Якісні дані включали бесіди з ключовими інформаторами в таких районах:

- Лисичанськ (начальник відділу капітального будівництва міської ради)
- Попасна (заступник голови районної адміністрації; старший інспектор відділу архітектури, містобудування та управління земельними ресурсами виконавчого комітету Попаснянської міської ради)
- Золоте (заступник керівника військово-цивільної адміністрації)
- Верхньокам'янка (заступник голови місцевої ради)
- Новотошківське (старший спеціаліст житлово-комунального сектора військово-цивільної адміністрації)
- Троїцьке (секретар голови місцевої ради)

- Станиця Луганська (виконуючий обов'язки голови селищної ради)
- Верхня Вільхова (заступник керівника військово-цивільної адміністрації)
- Нижня Вільхова (заступник керівника військово-цивільної адміністрації)

Мета таких інтерв'ю – отримання інформації про політику місцевої влади щодо нещодавно пошкодженої нерухомості, проживання ВПО, руху населення та існуючих політик/практик відновлення таких будівель.

Населені пункти, де представники NRC проводили технічний огляд, знаходяться в Попаснянському, Новоайдарському та Станично-Луганському районах, а також у місті Лисичанськ. Загалом оглянуто 27 населених пунктів:

РАЙОН	НАСЕЛЕНИЙ ПУНКТ	ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ ВЛАСНОСТІ, ЩО ПОТРЕБУЄ ВІДНОВЛЕННЯ
Лисичанськ	Лисичанськ	9
Новоайдарський район	Трьохізбенка, Щастя	38
Попаснянський район	Біла Гора, Білогорівка, Верхньокам'янка, Гірське, Дружба, Золотарівка, Золоте, Катеринівка, Комишуваха, Лоскутівка, Нижнє, Новотошківське, Олександропілля, Попасна, Троїцьке, Врубівка	588
Станично-Луганський район	Валуйське, Верхня Вільхова, Вільхове, Макарове, Нижньотепле, Плотина, Станиця Луганська, Пшеничне, Артема	654
ВСЬОГО		1 289

Як зазначено вище, двома основними географічними зонами зі значною кількістю пошкоджених будинків є Станично-Луганський та Попаснянський райони (96% існуючих потреб). У цілому, основним типом пошкоджених будинків є одноповерхові будинки, призначені для проживання однієї родини. Відповідно до звітів Міжнародної організації з безпеки (INSO), уздовж лінії зіткнення на підконтрольній території Луганської області все ще залишаються райони, що страждають від локальних бойових дій. Таким чином, у цих районах є ризик відновлення бойових дій, що можуть у будь-який момент призвести до нових пошкоджень та/або руйнувань.

1.3 Недоступні райони

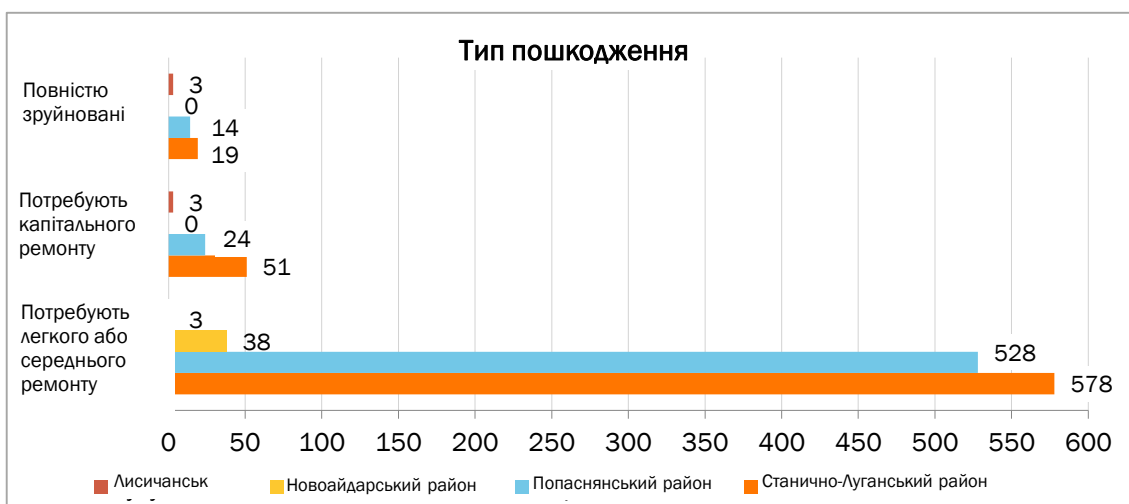
Слід зазначити, що район оцінки не включав декілька сіл (див. таблицю нижче), до яких співробітники NRC не мали доступу через існуючі правила внутрішньої безпеки. І хоча інформацію про поточну потребу в забезпеченні житлом отримано від місцевої влади, незалежну перевірку цих даних здійснити неможливо.

РАЙОН	НАСЕЛЕНИЙ ПУНКТ	ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ ВЛАСНОСТІ, ЩО ПОТРЕБУЄ ДОПОМОГИ
Новоайдарський район	Кримське (580 сімей), Лобачеве (250), Лопаскине (56)	Пошкоджених будинків немає. Органи влади не мають безпосереднього доступу до Лобачевого та Лопаскиного, тому вони не можуть надати інформацію про рівень пошкоджень та реальний обсяг потреб.
Попаснянський район	Вискрива (104)	У Вискриві 10 домогосподарств потребують матеріалів для легкого ремонту пошкоджених вікон і дахів.
Станично-Луганський район	Піщане (15), Геївка (100), Старий Айдар (320)	У Старому Айдарі 20 домогосподарств потребують легкого ремонту, 7 – капітального ремонту. У Піщаному та Геївці пошкоджених будинків немає.
ЗАГАЛЬНИЙ ПІДСУМОК		37

Як можна побачити в таблиці вище, у цих недоступних селах існують житлові потреби, які потребують втручання гуманітарної спільноти.

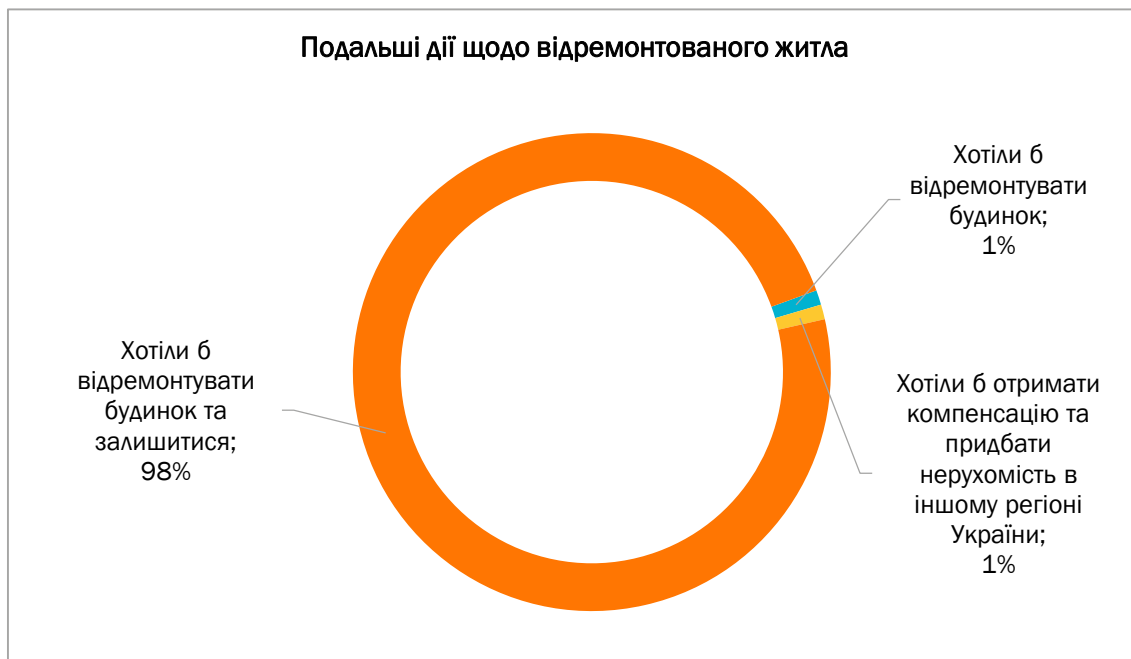
1.4 Висновки

Оцінка пошкоджень свідчить, що, незважаючи на зусилля гуманітарних організацій та підвищення можливості реагування урядових програм, залишається потреба у здійсненні переважно легкого та середнього ремонту. Дані свідчать, що в Новоайдарському районі існує потреба тільки в легкому та середньому ремонті на відміну від двох інших районів та міста Лисичанськ, де існує потреба у відновленні або відбудові пошкоджених та зруйнованих будинків. Зведені дані із розбиттям за типом пошкоджень свідчать, що 90% будинків потребують легкого або середнього ремонту, 6% – капітального ремонту, а 4% – повної відбудови (внаслідок повного руйнування)¹.

¹ 28 оглянутих будинків неможливо віднести до конкретної категорії, тому їх оцінено як такі, що потребують середнього та важкого ремонту.

Усі ключові інформатори стверджують, що вони очікують повернення значної кількості переміщених осіб на місця попереднього проживання. Крім того, в багатьох випадках, під час бесід із родичами або особами, що доглядають за будинками, було встановлено, що в разі врегулювання конфлікту або значного покращення умов безпеки (наприклад, припинення бойових дій усіма сторонами), багато осіб, які залишили місця проживання після початку конфлікту, мають намір повернутися на місця попереднього проживання. Усе це може створити додаткову потребу в підтримці.

Як можна побачити із вищенаведеного графіка, практично всі члени домогосподарств, доступних під час обстеження, висловили намір залишитися на попередньому місці проживання після ремонту або відновлення їх пошкоджених будинків. Водночас лише одна родина хоче отримати компенсацію та придбати нерухомість у тому самому місті/районі. Це свідчить про те, що, якби існував механізм компенсації, лише декілька з опитаних родин воліли б жити деінде, крім власного місця проживання.

Аналіз пошкоджень свідчить, що 28% будинків із легкими або середніми пошкодженнями потребують ремонту дахів. Існують також потреби ремонту стін та фундаменту, заміни вікон та деяких внутрішніх оздоблювальних робіт. Найбільш типовою потребою домогосподарств, що раніше отримали допомогу, є потреба у внутрішніх оздоблювальних роботах та усуненні тріщин, що почали з'являтися з часом. Такі випадки більшістю організацій не розглядалися, оскільки перевага надавалася нещодавнім пошкодженням та руйнуванням, а також внаслідок відсутності засобів надання допомоги (наприклад, проведення капітального ремонту) на початку роботи гуманітарних організацій (2014/2015 роки). Також існує низка випадків, коли раніше надана матеріальна допомога не використовувалася за призначенням через відсутність інших ресурсів на рівні домогосподарства.

Більше 40% будинків, що зазнали значного руйнування, потребують ремонту дахів та стін. Розподіл за площею житла, що підлягає відновленню, виглядає таким чином: 25% – 30 м², 40% – 42 м², 35% – 54 м².

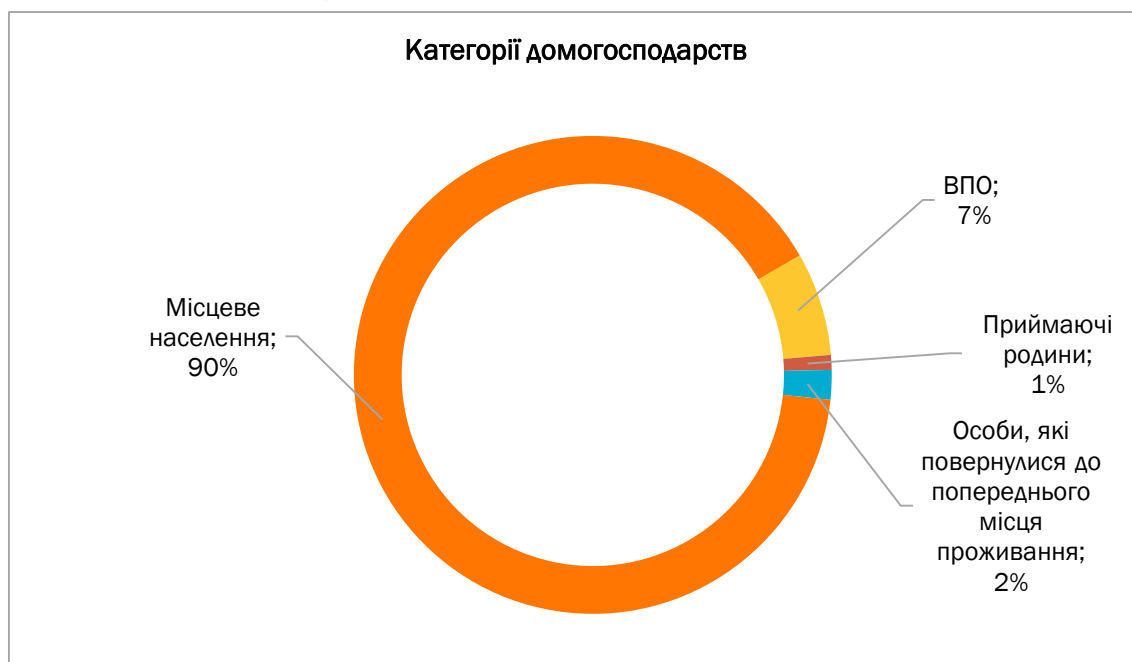
Майже 90% домогосподарств не мають доступу до систем централізованого водопостачання та водовідведення. Найчастіше в сільських районах підконтрольної території Луганської області використовуються колодязі та свердловини як джерела

водопостачання, а зливні ями – як замітник каналізаційної системи. У багатьох випадках, особливо в старих будинках, вигрібні ями збудовано не за стандартами, та їхній обсяг недостатній для покриття потреб домогосподарства. За можливості люди користуються послугами асенізаторських машин, але найчастіше на певній відстані від будинку викопується нова вигрібна яма для утилізації відходів.

Щодо соціальної інфраструктури, ключові інформатори зазначають, що у всіх районах, крім Станиці Луганської, початкові та середні освітні, медичні та адміністративні установи працюють в нормальному режимі. Однак, для всіх районів загальною потребою є оновлення транспортних шляхів. Це підвищить можливості використання транспорту населенням, постачальниками матеріалів та послуг.

Поточний аналіз свідчить, що середня кількість членів домогосподарства становить 2,05 особи. Такий низький показник пояснюється тим, що значна частина населення, що проживає уздовж лінії зіткнення на підконтрольній території Луганської області – це люди похилого віку, а також те, що велика кількість людей залишили регіон після початку збройного конфлікту. За інформацією органів місцевої влади, відсоток людей похилого віку коливається в межах 50 – 70% без істотних відмінностей між містами, селами чи навіть районами.

Кількість домогосподарств, що очолюються жінками, становить 61%. Цей показник можна додатково деталізувати: 56% таких домогосподарств, будинки яких потребують капітального ремонту, та 44% домогосподарств, які потребують повного відновлення (повної відбудови) будинків. Це слід враховувати під час планування із застосуванням підходу, орієнтованого на ініціативу власників, оскільки це буде вимагати значної зовнішньої технічної підтримки.

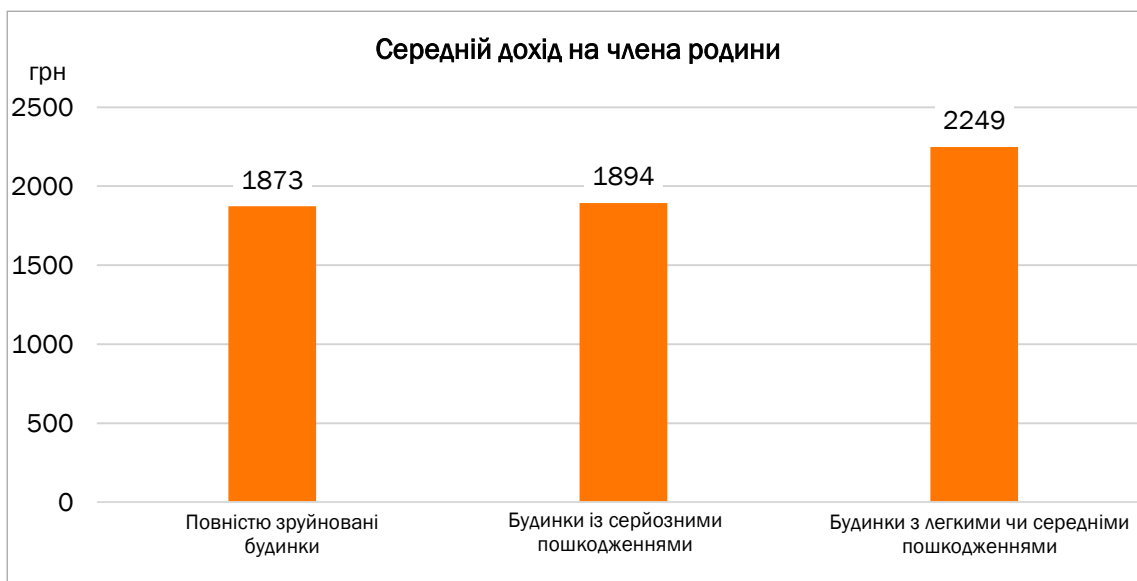
ВПО, що залишили район, становлять незначну частину опитаних осіб. Найвищий показник в Станично-Луганському районі. Кількість приймаючих сімей є найменшою, оскільки цей показник не був предметом оцінки.

Кількість домогосподарств, члени яких належать до найбільш поширених категорій уразливості (особи з інвалідністю, особи з хронічними захворюваннями), складає 62%. Водночас цей показник значно нижчий серед домогосподарств, що потребують повного відновлення житла, і складає лише 25%. Слід взяти до уваги, що в місцевих громадах та серед ВПО одними з найбільш уразливих є особи передпенсійного віку через відсутність доходу та можливості працевлаштування. Передбачається, що загальна вразливість може

збільшитися в районах, що оцінюватимуться в найближчі роки внаслідок загальних темпів інфляції та перегляду соціального законодавства, яке визначає, хто з місцевого населення і яким чином має право на субсидії (тобто багато сімей очікують, що вони втратять державну підтримку). Однак, в деяких населених пунктах (Золоте та Попасна) існують певні перспективи економічного розвитку, пов'язані з можливим збільшенням видобутку вугілля.

Конфлікт призвів до ускладнення доступу до засобів до існування, збільшення кількості родин, що існують в умовах фіксованого доходу та завищених цін на матеріали та послуги щодо забезпечення житлових потреб. Це створило умови, в яких родини стають більш уразливими в економічному плані, ніж раніше. Крім того, існує дефіцит і відсутність доступу до ринку будівельних матеріалів та послуг у більшості населених пунктів, розташованих уздовж лінії зіткнення, за винятком великих міст. Водночас ціни, як правило, вище середніх у тих районах, де існують можливості заробітку та відбудови.

Іншою важливою проблемою, з якою родини стикаються на шляху до отримання адекватної допомоги у забезпеченні житлових потреб, є відсутність офіційної документації, що підтверджує права власності. Приблизно 9% родин, які могли би претендувати на допомогу, стикаються з проблемами в її отриманні (або не подають заявок на її отримання) через складність процесів, що необхідні для забезпечення законності будівництва на землі, де вони проживають. Окрім необхідного часу для проходження цих

процедур, також існують додаткові витрати.

За винятком окремих випадків, коли середній дохід є нижчим за мінімальну заробітну плату, цього також недостатньо для покриття базових потреб, не кажучи вже про витрати на відновлення житла. Інформація про рівень доходів чітко показує, що особи, які претендують на допомогу, взагалі не можуть проводити ремонтні роботи та/або реконструкцію без зовнішньої допомоги.

1.5 Державні програми забезпечення житлових потреб

Слід зазначити, що наразі не існує функціональної державної програми компенсації за пошкоджене або зруйноване житло (оскільки немає відповідної законодавчої бази). Усі ініціативи державних органів або Уряду пов'язані з ремонтом та оновленням інфраструктури (освітні, медичні заклади, системи водопостачання), муніципальних будівель або пошуком довгострокових рішень для переміщеного населення. Для ремонту

приватних будинків коштів не передбачено; головним пріоритетом для обласної влади є стимулювання соціально-економічного розвитку територіальних громад з метою покращення стандартів життя та економічної діяльності. *Стратегію розвитку Луганської області до 2020 року*² зосереджено в основному на розвитку соціальної інфраструктури, надаючи родинам, які потребують допомоги у вирішенні житлових потреб, окрім пошуку зовнішньої підтримки або використання механізмів подолання труднощів, небагато варіантів, що в довготерміновій перспективі можуть погіршити становище (наприклад, відновлення за рахунок створення значної заборгованості). Гуманітарна спільнота взяла на себе більшу частину цього тягаря з початку конфлікту; основними організаціями в сфері забезпечення житлових потреб, що діють на підконтрольній території Луганської області, наразі є Агентство ООН у справах біженців (UNHCR), Норвезька рада у справах біженців (NRC), Міжнародний комітет Червоного Хреста (МКЧХ) та Адвентистське агентство допомоги та розвитку (ADRA).

Наразі, розроблено та прийнято декілька державних і регіональних програм підтримки та адаптації ВПО, наприклад:

- Регіональна цільова програма щодо підтримки та адаптації внутрішньо переміщених осіб у Луганській області на 2017 – 2018 роки³
- План заходів з організації відновлення пошкоджених (зруйнованих) об'єктів соціальної і транспортної інфраструктури, житлового фонду та систем забезпечення життєдіяльності на території Донецької та Луганської областей⁴
- Стратегія соціального та економічного розвитку Луганської області до 2020 року
- Державна цільова програма відновлення та розбудови миру в східних регіонах України⁵

Регіональна цільова програма щодо підтримки та адаптації внутрішньо переміщених осіб в Луганській області на 2017–2018 роки передбачає виділення з обласного бюджету Луганської області 150 000 грн на забезпечення прав ВПО на житло, що включає розробку проектів з будівництва енергоефективного житла для ВПО, виділення землі для будівництва житла для ВПО, фонд соціального житла для оренди ВПО та побудову котеджних містечок для ВПО. Програмою не передбачено виділення бюджетних коштів на відновлення пошкодженого та зруйнованого житла. Контроль за виконанням програми покладено на заступника голови Луганської обласної державної адміністрації, відповідальний виконавець програми – Департамент соціального захисту населення обласної державної адміністрації.

План заходів з організації відновлення пошкоджених (зруйнованих) об'єктів соціальної і транспортної інфраструктури, житлового фонду та систем забезпечення життєдіяльності на території Донецької та Луганської областей зосереджено на визначенні обсягу руйнувань, переліку зруйнованих об'єктів інфраструктури, залученні ресурсів міжнародних організацій, розробці нормативної бази. Програмою не передбачено виділення бюджетних коштів на відновлення пошкодженого чи зруйнованого житла. Основними відповідальними учасниками цього Плану є Міністерство з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб; Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства; житлово-комунальне господарство України; Міністерство інфраструктури; Міністерство юстиції; Міністерство

² [Стратегія розвитку Луганської області до 2020 року.](#)

³ [Регіональна цільова програма щодо підтримки та адаптації внутрішньо переміщених осіб у Луганській області на 2017 – 2018 роки.](#)

⁴ [План заходів з організації відновлення пошкоджених \(зруйнованих\) об'єктів соціальної і транспортної інфраструктури, житлового фонду та системи забезпечення життєдіяльності на території Донецької та Луганської областей.](#)

⁵ [Постанова Кабінету Міністрів України № 1071 від 13 грудня 2017 року.](#)

економічного розвитку і торгівлі України; Міністерство фінансів, а також інші відповідні органи центральної та місцевої виконавчої влади, органи місцевого самоврядування (за погодженням).

Стратегія соціального та економічного розвитку Луганської області до 2020 року передбачає відновлення та будівництво регіональної інфраструктури для надання медичних та соціальних послуг. Програмою не передбачено виділення бюджетних коштів на відновлення пошкодженого чи знищеного житла. Учасники реалізації Стратегії: Луганська військово-цивільна адміністрація, органи місцевого самоврядування, регіональні державні організації Луганської області (відповідальних осіб не визначено).

Державна цільова програма відновлення та розбудови миру в східних регіонах України передбачає обсяг фінансування з 2018 по 2020 рік у розмірі 4,76 мільярдів грн на капітальний ремонт навчальних закладів, закладів охорони здоров'я, закладів соціального захисту та відновлення муніципального житлового фонду для ВПО. Програмою не передбачено виділення бюджетних коштів на відновлення пошкодженого чи зруйнованого житла. Головою Програми є Міністр з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб. Реалізацію заходів, передбачених Програмою, покладено на Міністерство з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб; Міністерство охорони навколишнього природного середовища; Міністерство екології та природних ресурсів; Міністерство економічного розвитку і торгівлі; Міністерство інфраструктури; Міністерство культури; Міністерство освіти і науки; Міністерство охорони здоров'я; Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства; Міністерство соціальної політики; Міністерство внутрішніх справ; Державну службу з надзвичайних ситуацій; Національну поліцію; обласні державні адміністрації Донецької, Луганської, Запорізької, Харківської областей; органи місцевої влади зазначених областей та Національну академію аграрних наук.

Усі основні інформатори підтвердили відсутність державної підтримки щодо відновлення пошкодженого або зруйнованого приватного житла. Лише у Попаснянському районі існує районна програма, за якою родини можуть отримати до 20 000 грн одноразової допомоги для медичного обслуговування або як компенсацію за пошкодження майна у вигляді будівельних матеріалів. Водночас головним видом підтримки в усіх районах продовжує залишатися допомога, що надається неурядовими організаціями. Наразі аналіз наданої допомоги гуманітарними організаціями на підконтрольній території Луганської області щодо забезпечення житлових потреб показує, що визначені цілі надання допомоги не дозволяють повністю забезпечити потреби у 2018 році.

Хоча гуманітарні організації докладають значних зусиль до компенсації незначних та середніх пошкоджень будівель, кількість будинків, що потребують капітального ремонту або повної відбудови, залишається високою. Однією з головних перешкод для включення таких будинків у програми допомоги є відсутність документів про право власності. Процес отримання відповідних документів в суді триває від 3 до 12 місяців; це ускладнює прийняття рішень в рамках планованого терміну реалізації проекту.

Одним із рішень щодо реєстрації таких випадків для надання допомоги може бути надання кількох відповідних документів: заяви, завіреної місцевими органами влади, що підтверджує, що заявник проживав у пошкодженій будівлі протягом тривалого періоду часу (як правило, кілька років до конфлікту) та реєстрації в паспорті заявника за тією ж адресою. Нездатність вирішити цю проблему призводить до того, що умови життя людей з часом поступово погіршуються, і зрештою люди можуть залишитися без будь-якого доступного житла.

Аналіз потреб у юридичній допомозі в районах уздовж лінії зіткнення на підконтрольній території Луганської області свідчить про те, що приблизно 9% людей, що володіють житлом, не мають документів, які підтверджують їх право власності. Зі збільшенням рівня безробіття та бідності порівняно з доконфліктним періодом, із середньомісячним доходом приблизно 2000 грн на родину (як було встановлено під час опитування), фактичним мінімальним прожитковим мінімумом – 1841 грн на особу, витрати на відновлення або отримання правовстановлюючих документів (що можуть у деяких випадках складати до 10 000 грн) – це витрати, які середньостатистична родина, що проживає в пошкодженому будинку в постраждалих внаслідок конфлікту районах, просто не може собі дозволити. Хоча й існує державний механізм, який дозволяє таким родинам звертатися за звільненням від судових зборів, наразі спостерігається розрив у комунікації між національним, регіональним і районним рівнями, крім того, в реальності цей механізм застосовується неефективно. На жаль, ці обставини призвели до того, що родини позбавлені можливості скористатися допомогою в ремонті/відновленні, що надається гуманітарними організаціями, оскільки вони не можуть надати документи, що підтверджують їх право власності.

1.6 Рекомендації

Результати оцінки пошкодження свідчать, що гуманітарна спільнота впритул наблизилася до забезпечення житлових потреб у найуразливіших районах на підконтрольній Уряду України території Луганської області. NRC рекомендує:

- Решту житлових потреб на підконтрольній території Луганської області можливо забезпечити протягом 1 – 2 років, задіявши кошти, що не є необґрунтованими чи несумісними з тими, які вже було витрачено міжнародною спільнотою протягом аналогічних періодів роботи в цьому регіоні. Робота повинна тривати до повної її реалізації.
- Незважаючи на значний прогрес, донори повинні продовжити фінансування заходів щодо забезпечення житлових потреб, передбачених Планом гуманітарного реагування.
- Проведення подібного дослідження на підконтрольній Уряду України території Донецької області могло б допомогти визначити реальну ситуацію та надати дані про житлові потреби, роботу із забезпечення яких можна було б розпочати в короткий термін.
- Крім того, деякі родини потребують відносно невеликі суми коштів та інноваційне мислення, щоб подолати перешкоди до заселення до відновленого житла, зокрема, встановлення права власності, допомога у зимовий період, забезпечення матеріалами та забезпечення потреб щодо водопостачання, водовідведення, санітарії та гігієни. Для визначення обсягу таких потреб слід провести обстеження домогосподарств та координацію з існуючими програмами.
- Незважаючи на зменшення інтенсивності та масштабів нових руйнувань у прифронтових районах підконтрольної Уряду України території Луганської області, такі випадки продовжують з'являтися регулярно. Замість того, щоб покладатися на щорічний гуманітарний цикл, нові житлові потреби, що виникли внаслідок недавніх пошкоджень, потрібно включати до переліку поточних питань для негайної оцінки та реагування. Кластер з питань житла, у взаємодії з партнерськими урядовими структурами, може відігравати ключову роль у визначенні належного механізму реагування.

- Доступне житло, соціальне житло та компенсаційні механізми повинні підтримуватися як сильні шляхи до стійких і відповідальних довготривалих рішень для тих, хто був переміщений внаслідок конфлікту, а також для тих цивільних осіб, чиї будинки були пошкоджені або зруйновані, але вони залишаються на місці в очікуванні допомоги.

Додаток 1. Мапа проведених технічних перевірок та інтерв'ю з основними інформаторами

НОРВЕЗЬКА РАДА У
| СПРАВАХ БІЖЕНЦІВ

Пропоновану публікацію підготовлено за фінансової підтримки Агентства ООН у справах біженців (UNHCR). За зміст публікації відповідає лише NRC, та вона жодною мірою не відображає офіційну точку зору Агентства ООН у справах біженців.

www.nrc.no
Норвезька рада у справах біженців
Україна, 01034, Київ,
вул. Прорізна, 18/1-Г